

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

č.56

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Bratislava 2015

ISSN 1335-0528

OBSAH

Strana

INFORMATÍVNA ČASŤ

Medzinárodný rok mapy.....	5
Medzinárodné toponymické sympóziu: Geografické názvy ako kultúrne dedičstvo.....	11
Medzinárodné vedecké sympóziu: Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo.....	12
Sympóziu o zmenách geografických názvov.....	15

INFORMATÍVNA ČASŤ

Medzinárodné aktivity

Medzinárodný rok mapy

Medzinárodný rok mapy (The International Map Year – IMY) je iniciatívou Medzinárodnej kartografickej asociácie (ICA), ktorá je podporovaná Komisiou OSN pre manažment celosvetových priestorových informácií (UN-GGIM). V rezolúcii sa hovorí:

Komisia súhlasí s Medzinárodným rokom mapy 2015 – 2016 tak, ako to navrhla Medzinárodná kartografická asociácia ako cenný prostriedok na podporu významu máp a geografických informácií.

Cieľové skupiny IMY sú:

1. široká verejnosť;
2. školopovinné deti;
3. profesionáli
4. vládne agentúry a organizácie.

Zámerom IMY je pripomenúť si mapy v našom živote, ich miesto v spoločnosti, ich úlohu v histórii a ich význam pre našu budúcnosť. Návrhy na podujatia, ako aj špeciálne výstavy máp, organizované akcie pre deti a prezentácia krátkych prednáškových programov sú na webovej stránke IMY: <http://internationalmapyear.org>.

Medzinárodný rok mapy 2015/16

Spracované podľa dokumentu Davida Fairbairna a Ferjana Ormelinga, ktorý bol prezentovaný na 28. zasadnutí UNGEGN v roku 2014. Celý článok je dostupný na adrese: http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/28th-gegn-docs/WP/WP76_fairbairn2_template-BR-2.pdf

1. Úvod

Naša čoraz zložitejšia civilizácia môže byť stratená bez máp a správneho používania geografických informácií. Preto je veľmi dôležité, aby každý obyvateľ sveta mal prístup k mapám a geografickým informáciám a aby mapy a geografické informácie mohli byť ľahko dostupné a použiteľné.

Na základe týchto myšlienok Regionálna kartografická konferencia OSN (UNRCC) v Bangkoku v októbri 2012 prijala rezolúciu, ktorá odporúča Medzinárodnej kartografickej asociácii (ICA), aby zorganizovala Medzinárodný rok mapy 2015. Rezolúcia prehlasuje:

Konferencia

uznala obrovský prospech vierohodných a spoľahlivých priestorových informácií a máp pri rozhodovaní o udržateľnom využívaní prírodných zdrojov, pre ekonomický rozvoj a blaho spoločnosti;

zaznamenala potrebu podporovať vzdelávanie a školenia v oblasti geografických priestorových informácií pre národné vlády, autorov rozhodnutí, priestorový priemysel a používateľov,

tiež zaznamenala prípravy, ktoré vykonala Komisia Medzinárodnej kartografickej asociácie ad-hoc pre medzinárodný rok mapy, a podporu Spojenej komisie priestorových spoločností (JB-GIS) tejto iniciatíve;

odporúča, aby Medzinárodná kartografická asociácia (ICA) zorganizovala Medzinárodný rok mapy v roku 2015.

Od tejto konferencie sa vykonali značné prípravné práce vytvorením pracovnej skupiny IMY pod záštitou ICA. Primeraným nástrojom na riadenie účasti OSN sa stala Iniciatíva OSN pre manažment celosvetových priestorových informácií (UN-GGIM).

Začiatok Medzinárodného roku mapy bol stanovený na 1. januára 2015 s formálnym otvorením podujatia počas zasadnutia Medzinárodnej kartografickej konferencie ICA v Rio de Janeiro v auguste 2015. Pokračovať bude do konca roku 2016. Avšak prípravné aktivity a propagácia začne na začiatku kalendárneho roku 2015. Pracovná skupina IMY vyzvala všetkých kartografov a dobrovoľníkov, aby boli pripravení na usporiadanie kartografických aktivít v ich vlastnej krajine.

Čo je Medzinárodný rok mapy?

IMY je celosvetová oslava máp a ich jedinečnej úlohy v našom svete. IMY poskytuje príležitosti predviesť, sledovať a zúčastniť sa na umení, vede a technológii vytvárania a používania máp a geografických informácií. Plánuje sa, s pomocou OSN – UNGGIM, že IMY sa bude oslavovať na celej planéte. ICA očakáva, že všetci jej členovia (okolo 80 štátov celého sveta) sa zúčastnia s cieľom dať každému občanovi široké znalosti o mapách – ako sa vyrábajú a používajú na rozličné spoločenské ciele. IMY poskytne príležitosti predviesť, sledovať a zúčastniť sa na umení, vede a technológii vytvárania a používania máp a zaobchádzania s geografickými informáciami.

Špecifické ciele IMY sú:

Viac zviditeľniť mapy občanom a školákam v celosvetovom kontexte;

Dať všetkým študentom možnosť naučiť sa viac o kartografii a s ňou spojených priestorových vedách – geodézii, fotogrametrii, diaľkovom prieskume a mapovaní;

Ukázať, ako môže spoločnosť využívať mapy a atlasy;

Povzbudzovať všetkých, aby skúsili ako sa môžu informačné technológie používať pri získavaní a spracúvaní geografických informácií a ako je možné vyrobiť vlastnú mapu;

Zobraziť a ukázať rozličné typy máp a mapovej produkcie;

Ukázať technický rozvoj kartografie a atlasovej produkcie;

Ukázať potrebu udržateľného rozvoja infraštruktúry geografických informácií.

Aktivity IMY sa zamerajú na deti a širokú verejnosť, ale tiež zapoja profesionálov a vládne agentúry so zámerom ukázať hodnotu máp všetkým odvetviam. Tiež sa predpokladá, že rozšírené vedomie o mapách vyplývajúce z IMY zlepši nábor študentov na kartografiu a disciplíny súvisiace s kartografiou a vyvolá záujem v samotnej ICA. Predpokladá sa, že neskôr sa to prejaví na rozšírení členstva o ďalšie štáty, a tiež vstupom komerčných, akademických a vládnych spoločností a agentúr.

ICA dúfa zapojením inštitúcií OSN dosiahnuť tieto ciele:

Zabezpečiť uznanie OSN a členských štátov významu máp a priestorových informácií;

Požiadať členské štáty o povzbudenie národných kartografických agentúr a relevantných vládnych úradov zúčastniť sa na IMY;

Vyzvať členské štáty na ďalšiu podporu pri vytváraní máp a zabezpečiť väčšiu dostupnosť priestorových informácií;

Motivovať členské štáty na zlepšenie všeobecných znalostí širokej verejnosti o používaní máp a priestorových informácií;

Postarať sa o uznanie statusu práce priestorových profesionálov a lokálnych vlád.

Organizácia a manažment IMY

ICA rozošle prostredníctvom špeciálnej pracovnej skupiny sériu návodov a zdrojov, ktoré umožnia národným delegátom a kartografickým organizáciám ponúknuť úplný program aktivít a podujatí. Prvotný manažment bude na štátnej úrovni, kde každá krajina má svoje vlastné predstavy, na koho sa má obrátiť s programom IMY.

Prvým významným krokom je požiadať členské štáty, aby založili národnú komisiu na podporu aktivít IMY a poskytli verejnosti a ICA základné informácie o plánovaných aktivitách. ICA bude tiež podporovať nečlenov pri využívaní existujúcich štruktúr na organizovanie ekvivalentných komisií. Očakáva sa, že národné komisie budú organizovať aktivity na národnej úrovni, i keď ICA, ktorá koordinuje celosvetové aktivity, bude ponúkať dôležité rady a praktickú podporu. Pracovná skupina ICA bude, okrem iného, podporovať aktivity IMY základnými informáciami o ICA a jej činnosti, ako môže ICA, jej komisie

a členovia podporovať kartografiu a produkciu atlasov a o spôsobe na zlepšenie podmienok založenia geografickej informačnej infraštruktúry.

Národná komisia má zahŕňať zástupcov všetkých národných kartografických organizácií a podporných organizácií v geodézii, kartografii a diaľkovom prieskume, ako aj vzdelávaní. Odporúča sa, aby národná komisia koordinovala členskú základňu z národných topografických, geologických a hydrografických mapovacích organizácií, sektoru produkcie komerčných máp a atlasov a univerzity alebo vysoké školy ako zástupcov vzdelávania.

Hlavnou úlohou týchto komisií bude zapojiť verejnosť, rozvíjať a koordinovať podujatia a vyzývať verejnosť na účasť, a distribuovať informácie o podujatiach, s cieľom zvyšovať povedomie, vzdelávať, podporovať a objasňovať. Preto jednou z prvých úloh bolo založiť informatívnu webovú stránku, ktorá bude pôsobiť ako komunikačný maják pre komisiu a jej aktivity.

Národná komisia má hrať kľúčovú rolu vo všetkých aktivitách IMY, preto sa očakáva, že bude schopná:

- a) aktualizovať program a kalendár podujatí;
- b) aktívne iniciovať podujatia;
- c) zverejňovať všetky podujatia a zabezpečovať celoštátnu účasť;
- d) propagovať a radiť pri možných národných iniciatívach ako webový národný atlas, a národný strategický plán na vytvorenie a rozširovanie geografických informácií;
- e) preložiť materiály pripravované v ICA na zabezpečenie lokálnych potrieb;
- f) podporovať účasť na medzinárodných podujatiach ako sú Detská mapová súťaž Barbary Pečenikovej (účasť jednotlivcov a škôl), a Medzinárodná výstava máp na Medzinárodnej kartografickej konferencii 2015 (účasť producentov máp a mapovacích agentúr);
- g) podávať správy pracovnej skupine IMY ICA, ktoré sa týkajú výsledkov IMY.

Aktivity IMY

Text rezolúcie z Bangkoku zaznamenal „*potrebu podporovať vzdelávanie a školenia v oblasti geografických priestorových informácií pre národné vlády, autorov rozhodnutí, priestorový priemysel a používateľov.*“ Očakáva sa, že IMY bude vytvárať príležitosti na rozširovanie znalostí ľudstva o mapách a ďalších skupinách priestorových informácií ako aj na uvedomenie si užitočnosti máp a geografických informácií.

Preto sa vytvoril centrálny projekt webovej stránky, manažovaný ICA, ktorý ponúka návrhy vrátane rád na propagáciu a podporu, podujatia a aktivity a metódy zapojenia širokého okruhu politikov, civilných zamestnancov, obchodných inštitúcií, učených spoločností, pedagógov a príslušníkov verejnosti, pre ktorých je IMY zaujímavý. Národné body kontaktu budú zaradené do zoznamu, ktorý umožní každému občanovi zistiť viac o možnostiach účasti na programe.

Prostredníctvom webovej stránky bude dostupná séria propagačných materiálov (logá, letáky, brožúry, postery, atď.), ktorá umožní národným komisiám zabezpečiť úspešné podujatia. ICA

poskytne organizáciám autorské právo na použitie, kopírovanie reprodukciu a redistribúciu ktoréhokoľvek alebo všetkých materiálov IMY, ktoré sa nachádzajú na tejto webovej stránke na podporu miestnych podujatí a úspechov IMY. Na doplnenie informácií o týchto aktivitách bude webová stránka ďalej obsahovať celý kalendár podujatí, správ o aktivitách pracovnej skupiny, návrh metód na výučbové materiály, komentáre a skúsenosti, blogy a poznámky, detaily kontaktov, poznámky v zápisníkoch, správy o podujatiach na celom svete.

Podujatia

Špeciálnym podujatím je organizovanie Národného dňa mapy, ktoré je príkladom vhodnej príležitosti pre verejnosť, aby sa naučila viac o mapách a kartografii. V niektorých krajinách už boli usporiadané „dni mapy“, „dni GIS“, výročné alebo príležitostné podujatia, niekedy vedené komerčnými spoločnosťami, niekedy podporované vedeckými spoločnosťami.

V priebehu IMY sa očakáva organizovanie takýchto iniciatív, ako aj využitie špecifických národných konferencií na rozšírenie sféry programov.

Súčasťou podujatí sú výstavy máp, napríklad na každom bienále Medzinárodnej kartografickej konferencie (ICC). Očakáva sa, že výstavy sa popri mapových súťažiach, vrátane Detskej mapovej súťaže Barbary Pečenikovej, stanú súčasťou IMY v rokoch 2015 – 2016.

Jedným z najdôležitejších vzdelávacích zdrojov súvisiacich s Medzinárodným rokom mapy, je špeciálne pripravená online kniha *The World of Maps (Svet máp, publikovaná v angličtine r. 2014)*. Zámerom publikácie je zvýšenie povedomia o mapách a mapovaní na celom svete, rozšírenie poznatkov širokej verejnosti, najmä školopovinných detí, o kartografii a geografických informáciách.

Jednotlivé kapitoly sú zostavené z príspevkov širokého okruhu dobrovoľných prispievateľov. Príspevky zahŕňajú široké spektrum kartografických tém. Niektoré kapitoly môžu byť medzičasom nahradené novými verziami, ak je to potrebné. *The World of Maps* je voľne dostupná na webovej stránke ICA: <http://mapyear.org/the-world-of-maps-overview/> od júla 2014.

Prehľad jednotlivých kapitol knihy:

Úvodná časť

Preface (Predslov) – Georg Gartner, prezident ICA (*aktualizované 15. októbra, 2014*)

Foreword (Úvod) – The IMY Working Group (Pracovná skupina IMY)

Table of Contents (Obsah)

Súhrnná časť

Cartography (Kartografia) – Bengt Rystedt

Map Use and Map Reading (Používanie mapy a čítanie mapy) – Ferjan Ormeling

Geographic Information (Geografické informácie) – Bengt Rystedt (*aktualizované 15. augusta 2014*)

Ako tvoriť mapy

Map Design (Úprava máp) – Vit Vozenilek

Topographic Maps (Topografické mapy) – Bengt Rystedt

Thematic Maps (Tematické mapy) – Ferjan Ormeling

Atlases (Atlasy) – Ferjan Ormeling

Geographical Names (Geografické názvy) – Ferjan Ormeling

Map Projections and Reference Systems (Mapové zobrazenia a referenčné systémy) – M. Lapaine and L. E. Usery (*aktualizované 14. septembra 2014*):

Ako používať mapy

Map Use at the United Nations (Používanie máp a OSN) – UN Cartographic Section (*aktualizované 21. mája 2015*)

Setting One's Course with a Nautical Chart (Nastavenie kurzu s námornou mapou) – Michel Huét

Maps for Orienteering and for Finding the Cache (Mapy na orientáciu a nájdenie skrýše) – Lazlo Zentai (*aktualizované 30. septembra 2014 s doplnkom poznámok o geocachingu*):

Ako prezentovať mapy

Printing Maps (Vydanie máp) – Bengt Rystedt

Web and Mobile Mapping (Web a mobilné mapovanie) – Michael Peterson:

Geografické informácie

Geographic Information Access and Availability (Prístup k geografickým informáciám a ich dostupnosť) – Aileen Buckley a Bengt Rystedt

Volunteered Geographic Information (Geografické informácie získané od dobrovoľníkov) – Serena Coetzee

Vzdelávanie a ďalšie informácie

Education (Vzdelávanie) – David Fairbairn

Further Information (Ďalšie informácie)

Ďalšie aktivity v oblasti geografických názvov

Výber informácií o medzinárodných aktivitách venovaných geografickým názvom ako kultúrnemu dedičstvu z Informačného bulletinu Skupiny expertov OSN pre geografické názvy (UNGEGN) č. 48.

Geografické názvy majú vysokú hodnotu ako kultúrne dedičstvo pretože obsahujú rozličné úrovne kultúrnych, spoločenských, politických, ekonomických a iných zmien. Preto je dôležité identifikovať názvy s hodnotou kultúrneho dedičstva a chrániť ich pred miznutím a prispieť k ich vyhľadávaniu pre budúce výskumné programy.

Medzinárodné toponymické sympóziium: Geografické názvy ako kultúrne dedičstvo

Sympóziium: Geografické názvy ako kultúrne dedičstvo sa konalo v Soule 5. – 7. novembra 2014, organizoval a sponzoroval ho Inštitút Kórejskej republiky pre národné geografické informácie (NGII). Sympóziium zahŕňalo dve hlavné prednášky, dve prednáškové zasadnutia a zasadnutia s panelovou diskusiou, spolu 11 prezentácií.

Hlavné prednášky

Helen KERFOOT (Natural Resources Canada): Sledovanie vývoja záujmu UNGEGN o geografické názvy v úlohe kultúrneho dedičstva

William WATT (predseda UNGEGN): Získavanie správnych geografických názvov: Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo a činnosť pracovnej skupiny UNGEGN

1.zasadnutie: Geografické názvy ako kultúrne dedičstvo: Diskusia a prax

Staffan NYSTRÖM (University of Uppsala): Onomastický výskum v Škandinávii: Geografické názvy ako odkazy, pamiatky a dedičstvo

Annette TORENSJÖ (Lantmäteriet): Dobrá prax s geografickými názvami vo Švédsku: Legislatíva a ako konať vo funkcii autority pre geografické názvy

HUA Linfu (Renmin University of China): Čínsky toponymický vplyv na Kórejský polostrov v historických dobách

SON Heuiha (Chonnam National University): Strata a zmena významu kórejských geografických názvov a návrhy na ich predchádzanie

CHOO Sungjae (Kyung Hee University): Geografické chápanie miesta a geografické názvy ako kultúrne dedičstvo: Úloha kórejských geografických názvov

2.zasadnutie: Kultúrna politika v toponymii

Peter KANG (National Dong Hwa University): Čie kultúrne dedičstvo a v akom zmysle? Pomenovanie stanice MRT na Taiwane a zastúpenie mestského priestoru

Derek ALDERMAN (University of Tennessee): Pomenúvanie ulíc, vykonávanie spravodlivosti? Politika pripomínania, zabúdania a nachádzania sudcov pre africké americké otrocké dedičstvo

Multamia LAUDER and Allan LAUDER (University of Indonesia): Historická perspektíva na štúdium geografických názvov v Indonézii

Michel SIMEU-KAMDEM (National Institute of Cartography, Kamerun): Jeden vrch, dva geografické názvy: Nekonečná diskusia medzi Batcha a Batchingou, západný Kamerun

Po sympóziu sa konal seminár, na ktorom sa diskutovalo o budúcich výskumoch a dôsledkoch pre štandardizáciu geografických názvov. Z rokovaní sympózia a seminára vyplynulo niekoľko záverov, v ktorých sa dosiahol konsenzus zúčastnených:

- Cennou je skutočnosť, že sympóziium sa venovalo na zasadnutiach širokému spektru toponymických otázok významných pre kultúrne dedičstvo, v kontexte rozdielnych krajín a kultúr.

- Budúce výskumy geografických názvov ako kultúrneho dedičstva môžu právom zahrnúť také témy ako zber toponým s atribútom kultúrneho dedičstva, spôsob života odzrkadlený v geografických názvoch, materializácia kultúrnych prvkov, atď.
- UNGEGN môže mať svoju vlastnú špecifickú definíciu „kultúrneho dedičstva“ s odkazom na definíciu UNESCO.
- Preskúmanie rezolúcií z konferencií OSN o štandardizácii geografických názvov obsahujúcich prvky kultúrneho dedičstva môže poskytnúť návod pre budúce smernice.
- Uchovanie geografických názvov ako kultúrneho dedičstva by malo úzko súvisieť s aktivitami pre toponymické dátové súbory.

Trojdenné zasadnutie bolo zakončené exkurziou do miest kultúrneho dedičstva starého Soulu, vrátane paláca Changdeokgung, tradičnej dediny Bukchon a komerčného priestoru pre tradičné tovary Insa-dong.

Medzinárodné vedecké sympóziu „Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo“

Románsko-helénska regionálna skupina Skupiny expertov OSN pre geografické názvy (UNGEKN) zorganizovala medzinárodné vedecké sympóziu „Place Names as Intangible Cultural Heritage“ (Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo) v Taliansku, spojené s zasadnutím regionálnej skupiny pod záštitou Accademia della Crusca, Istituto Geografico Militare a vlada regiónu Toskánsko. Medzinárodné sympóziu sa konalo vo Florencii od 26. do 27. marca 2015 v Istituto Geografico Militare.

Sympózia sa zúčastnilo dvadsať expertov na geografické názvy: lingvistov, historikov, geografov, plánovačov a kartografov z Rakúska, Kanady, Cypru, Francúzska, Talianska, Saudskej Arábie, Španielska a Švédska spolu so zástupcami Románsko-helénskej regionálnej skupiny a Francúzsky hovoriacej regionálnej skupiny, Pracovnej skupiny UNGEGN pre geografické názvy ako kultúrne dedičstvo, pracovnej skupiny UNGEGN pre exonymá, komisie IGU/Pracovnej skupiny ICA pre toponymiu, Accademia della Crusca, Accademia dei Lincei, Italiana di Studi Geografici, Centro Italiano per gli Studi Storico-Geografici a ďalších prestížnych talianskych univerzít.

Príspevky boli zamerané na úsilie OSN v národnej a medzinárodnej štandardizácii geografických názvov, na význam geografických názvov pri zabezpečovaní a uchovávaní dedičstva, vzťah medzi historickými mapami a toponymiou, genius loci a identitu, etymologické štúdie, nárečové geografické názvy, nové toponymá, toponymiu a krajinu, novú historickú toponymickú databázu regiónu Toskánsko a úlohu autorít pre geografické názvy pri ochrane toponymického dedičstva. Plánuje sa vytvorenie súhrnu dokumentov, ktorý bude dostupný koncom tohto roku.

Účastníci veľmi ocenili subjekty diskusie a predovšetkým kládli dôraz na základnú úlohu

národných názvoslovných autorít pri ochrane toponymického dedičstva a v závere sympózia jednomyselne schválili tento návrh:

Pri príležitosti medzinárodného vedeckého sympózia Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo konaného vo Florencii od 26. do 27. marca 2015, organizovaného Skupinou expertov OSN pre geografické názvy, Románsko-helénskou regionálnou skupinou pod záštitou Accademia della Crusca, Istituto Geografico Militare a regiónom Toskánsko účastníci vyzývajú Taliansko reaktivovať jej národnú autoritu pre geografické názvy tak, ako sa odporúča v súvisiacich rezolúciách OSN a dúfajú, že každý taliansky región vytvorí svoju regionálnu autoritu pre geografické názvy v spolupráci s národnou autoritou pre geografické názvy.

Zoznam príspevkov

Prvé zasadnutie:

Úvodná časť

Andrea Cantile, predsedníčka Románsko-helénskej regionálnej skupiny UNGEGN (Taliansko) – Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo: Úvod sympózia.

Helen Kerfoot, Honorary Chair of the UNGEGN (Kanada) – UNGEGN, národné názvoslovné autority a ochrana toponymického dedičstva.

Peter Jordan, Austrian Academy of Sciences, vedúci pracovnej skupiny UNGEGN pre exonymá (Rakúsko) – Geografické názvy ako súčasť kultúrneho dedičstva – niekoľko všeobecných myšlienok.

Prezentácia Toskánska

Maurizio Trevisani a Umberto Sassoli, Tuscan Regional Ministry for Spatial Planning and Landscape (Taliansko)

Geografické názvy Toskánska.

Druhé zasadnutie:

Genius loci, identita, zabezpečenie a ochrana geografických názvov

Cosimo Palagiano, Emeritný profesor “Sapienza” University of Rome, Accademia dei Lincei (Taliansko) – Genius loci a identita.

Enzo Caffarelli, University of Roma Tor Vergata (Taliansko) – Geografické názvy v komplexnosti transonymického procesu. Aby kultúrno-historické dedičstvo bolo ochránené a zachované dlhšie než jeho prvotná odkazovosť.

Enzo Caffarelli, University of Roma Tor Vergata (Taliansko) – Toponymia ako prameň (pre)histórie: naše najstaršie názvy riek.

Elena Dai Prà, University of Trento, Italian Centre for Historical-Geographical Studies (Taliansko) – Teritorialita a toponymá. Hranice a ohraničovanie na historických mapách provincie Trento.

Tretie zasadnutie:

Štandardizácia miestnych názvov a kultúrne dedičstvo

Leif Nilsson a Annette Torenjöö, spoloční vedúci pracovnej skupiny UNGEGN pre geografické názvy ako kultúrne dedičstvo (Švédsko) – Geografické názvy ako nehmotné kultúrne dedičstvo – príklad Švédska

Élisabeth Calvarin, UNGEGN, predsedníčka Francúzsky hovoriacej regionálnej skupiny UNGEGN (Francúzsko) – Toponymické dedičstvo Île-de-France prostredníctvom verejnej dopravy.

Marta Montilla Lillo, Instituto Geográfico Nacional (Španielsko) – Situácia a vývojové trendy v štandardizácii geografických názvov v Španielsku.

Andreas Hadjiraftis, President of the Permanent Committee for the Standardization of Geographical Names (Cyprus) – Toponymická štandardizácia na Cypre, Geografické názvy – nehmotné kultúrne dedičstvo.

Štvrté zasadnutie:

Historické a geografické hľadisko

Laura Cassi, University of Florence, Society for Geographical Studies (Taliansko) – Geografické aspekty výskumu miestnych názvov. Prehľad.

Giuliana Biagioli, University of Pisa (Taliansko) – Kultúrne dedičstvo: Toponymia v Toskánsku. Historické, geografické a lingvistické otázky s podporou GIS.

Matteo Massarelli, University of Florence (Taliansko) – Kultúrne dedičstvo a krajina v Toskánskej toponymii so špeciálnym poukázaním na západné pobrežie.

Nicola Gabellieri, University of Genova (Taliansko) – Zmena identity: z agrárneho a priemyselného regiónu k multifunkčnému územiu.

Stefano Piastra, University of Bologna (Taliansko) – Návrh zámorského toponyma. Miestny názov „Ravena“ v USA.

Alessandro Camiz, Sapienza University of Rome (Taliansko) – O pôvode a životnosti pozemkových toponým v strednom Taliansku.

Furio Ciciliot, Savonese Society of National History (Taliansko) – Projekt historickej toponymie: materiál na štúdium územia.

Graziano Ferrari a Gabriele Tarabusi, National Institute of Geophysics and Volcanology, a Nicola di Novella, Naturalist (Taliansko) – Reč územia podľa obyvateľstva: dialekty v miestnych názvoch.

Andrea Masturzo, University of Bergamo (Taliansko) – Kartografia a toponymia: pomenúvanie afrického územia v talianskej koloniálnej praxi.

Sympóziu o zmenách geografických názvov

Roma (Rím), Taliansko, 17. – 18. november 2014

Jazyky sa uvádzajú do života politickými silami a závisia od nich. V historickej dimenzii prichádzajú a odchádzajú s politickou podporou. Geografické názvy ako prvky jazyka sú súčasťou tohto historického kolísania. Pre ich symbolickú úlohu popisovačov geografických objektov, území a priestorovo orientovaných identít, sú dokonca viac vystavené politickým zmenám. Už nahradenie dominantnej politickej alebo kultúrnej sily vnútri danej spoločnosti môže vyústiť do zmien geografických názvov. Nedávnym príkladom je rast a pád komunizmu vo východnej Európe. Okrem toho na toponymiu má vplyv aj komercializácia spoločnosti. Komerčné názvy nahrádzajú tradičné názvy, pričom vyvolávajú otázku, či by geografické názvy nemali byť považované za súčasť kultúrneho dedičstva a tým byť chránené. Inverzie pomenúvania ako v Južnej Afrike po skončení režimu apartheidu sú určite zapríčinené zmenou dominantných politických síl. Občas nové kultúrne prúdy a pomery, v síce nie tak výrazne modifikovanej spoločnosti, môžu byť dostatočné na výrazné modifikovanie pomenúvania ako v Kanade, kde boli vyvinuté silné snahy na kodifikovanie jazykov domorodých ľudí a následne na štandardizovanie ich geografických názvov. Preto sa domorodé geografické názvy vynorili vo verejnom priestore.

Na zmeny geografických názvov majú často vplyv uličné názvy a vo všeobecnosti názvy v mestskom priestore, pretože mnohé z nich majú pamätnú funkciu a takto sú tesne súvisiace s určitými historickými obdobiami a mocnosťami. Názvy osídlených lokalít a obzvlášť miest sú tiež často subjektom na zmenu názvov kvôli význačnému postaveniu týchto objektov a ich významu v politike, kultúre a ekonomike. Zvláštnymi prípadmi sú názvy administratívnych jednotiek na všetkých priestorových úrovniach. Sú dôverne spojené s dominantným politickým systémom a preto vystavené zmenám.

Všetky tieto aspekty a iné boli zvýraznené na sympóziu organizovanom spojenou Medzinárodnou geografickou úniou (IGU) /Komisiou Medzinárodnej kartografickej spoločnosti (ICA)/pracovnou skupinou pre toponymiu a talianskou Akadémiou vied [Accademia Nazionale dei Lincei] v súčasnom ústredí Villa Farnesina v Roma [Rím], Taliansko. Hlavnými organizátormi boli Peter JORDAN a Cosimo PALAGIANO.

Miestom konania sympózia bola Accademia Nazionale. Rokovania sa zúčastnilo 53 expertov z 20 krajín, ktorí prezentovali 40 dokumentov. Rokovania tematicky zahŕňali:

Všeobecné prístupy

Štátne štúdie

Zmeny geografických názvov v mestskom priestore

Multikultúrna situácia

Pôsobenie špecifických historických udalostí na geografické názvy.

Výber týchto materiálov bude publikovaný v rámci série toponymických publikácií Name & Place (Volume 5), ktorú redakčne spracujú P. Jordan a P. Woodman.

Zdá sa, že ak nová spojená IGU/ komisia ICA/pracovná skupina pre toponymiu uspela v pritiahnutí čoraz širšieho okruhu geografov a kartografov a tiež pri podporovaní toponymického výskumu v tejto oblasti, čím stáva sa oficiálnou vo svojej pôsobnosti. Je tiež v tesnom spojení so Skupinou expertov OSN pre geografické názvy (United Nations Groups of Experts on Geographical Names – UNGEGN) a experti UNGEGN tvoria takmer základ tohto počínu. Ďalšie možnosti pripojiť sa k činnosti spojenej komisie/pracovnej skupiny sú na týchto akciách:

IGU Regional Conference (Regionálna konferencia IGU), 17. – 22. august 2015, Moskva, Rusko

(Toponymické zasadnutie v rámci konferencie)

detailné informácie: A.A. Герцен <andrulea@mail.ru>

Pre-conference symposium on atlases, toponymy and the history of cartography

(Sympóziu predchádzajúce konferencii ICC o atlasoch, toponymii a histórii kartografie), 20. – 21. august 2015, Rio de Janeiro, Brazília

detailné informácie: Peter Jordan <peter.jordan@oeaw.ac.at>

International Cartographic Conference (ICC) 2015

(Medzinárodná kartografická konferencia 2015), 23. – 28. august 2015, Rio de Janeiro, Brazília

(Toponymické zasadnutie v rámci konferencie)

detailné informácie: Ana Resende <ana.resende@ibge.gov.br>

EuGeo Budapest, 30. august – 2. september 2015

Budapest, Maďarsko

(Zasadnutie o úlohe geografických názvov v geografickom vzdelávaní v rámci konferencie)

detailné informácie: Peter Jordan <peter.jordan@oeaw.ac.at>

Symposium “Place names, diversity and heritage”

(Sympóziu „Geografické názvy, rozmanitosť a tradícia“), 17. – 18. september 2015, Clarens, Free State, Južná Afrika

detailné informácie: Chrismi Loth <lothc@ufs.ac.za>

31rd IGU Congress (31. kongres IGU), 21. – 25. august 2016, Beijing, Čína

(Zasadnutie o geografických názvoch ako spoločenskom výtvore v rámci konferencie)

detailné informácie: Peter Jordan <peter.jordan@oeaw.ac.at>

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Vydal Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky v Geodetickom a kartografickom ústave Bratislava. Zostavil Sekretariát Názvoslovnej komisie ÚGKK SR. Vyšlo v r. 2015

ISSN 1335-0528